

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1921 kl. 1/2 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om fortsatt tillämpning av förordningen rörande en särskild stämpelavgift vid köp m. m. av vissa lyxvaror.

(1:a avd.)

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming *), Antonsson, Wijk, Wohlin *), Gustaf Nilsson *), Karl August Nilson, Örne, Åhlmans Olof Olsson, Rosén *), Eriksson i Grängesberg, Månsson i Hageström, Jönsson i Boa, Olsson i Kullenbergstorp, Lithander, Björnsson, Sköld, Kant, Jönsson i Fridhill *) och Björklund *).

*) Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Till bevillningsutskottet har hänvisats en inom första kammaren väckt motion, nr 53, i vilken herr Rosén hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att förordningen den 11 juli 1919 om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror skall äga fortsatt tillämpning till utgången av år 1922.»

Med en till 1919 års lagtima riksdag avgiven proposition, nr 251, framlade Kungl. Maj:t förslag till förordning om en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror. Under den förberedande behandlingen av nämnda proposition lät bevillningsutskottet, dit propositionen hänvisats, utarbeta ett författningsförslag i ämnet, vilket förslag i vissa avseenden avvek från det av Kungl. Maj:t avgivna. I betänkande nr 46 förklarade sig utskottet i frågans dåvarande läge icke kunna förorda till antagande något förslag till lagstiftning i ämnet. Detta berodde på vissa enligt utskottets mening avgörande invändningar, som framförts inom utskottet och vilka träffade icke blott det med propositionen framlagda utan även det omarbetade förslaget.

Utskottet.
1919 års
riksdag.

Utskottet hemställde sålunda, att Kungl. Maj:ts proposition i ämnet icke måtte av riksdagen bifallas.

Uti en vid betänkandet fogad reservation hemställdes, att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts med propositionen nr 251 framlagda författningsförslag icke kunnat oförändrat bifallas, måtte antaga ovan omnämnda omarbetade förslag till förordning om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror.

Vid frågans behandling i riksdagen fattade kamrarna skiljaktiga beslut, i det att första kammaren biföll vad utskottet hemställt, varemot andra kammaren, med avslag å utskottets hemställan, biföll den vid betänkandet fogade reservationen.

Vid frågans avgörande medelst gemensam omröstning beslöt riksdagen med 187 röster mot 104 att antaga det omarbetade förslaget till förordning i ämnet. I överensstämmelse med riksdagens sålunda fattade beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 11 juli 1919 förordning om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror. Nämnda förordning trädde i kraft den 1 september 1919 och gällde till utgången av år 1920.

1920 års
riksdag.

Till 1920 års riksdag avgav Kungl. Maj:t (prop. nr 47) förslag angående fortsatt tillämpning av nyssnämnda förordning till utgången av år 1921. I häröver avgivet betänkande, nr 31, hemställde bevillningsutskottet, att propositionen icke måtte av riksdagen bifallas.

Uti två vid betänkandet fogade reservationer yrkades bifall till propositionen.

Då frågan förekom till behandling i riksdagen, beslöt första kammaren med 64 röster mot 29 samt andra kammaren utan votering att bifalla Kungl. Maj:ts förslag till förordning i ämnet. I överensstämmelse härmed utfärdade Kungl. Maj:t den 28 maj 1920 förordning (nr 224) angående fortsatt tillämpning av förordningen den 11 juli 1919 om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror.

Inkomst-
beräkningen
för 1922.

I skrivelse den 13 december 1920 med inkomstberäkning för år 1922 har statskontoret angående ifrågavarande stämpelskatt meddelat, att enligt uppgift från generalpoststyrelsen densamma under tiden 1 januari—30 september 1920 influtit med 171,155 kronor, samt anfört, att inkomsten av skatten således kunde för år beräknas till 220,000 kronor. Vidare har vid föredragning den 7 januari 1921 av förslag

till inkomstberäkning för år 1922 dåvarande chefen för finansdepartementet, efter att hava meddelat, att statskontoret uppskattat ifrågasvarande inkomst till 220,000 kronor, samt anmärkt, att detta vore en relativt obetydlig summa, till statsrådsprotokollet vidare anfört följande:

»I betraktande härav och då beloppet med de vikande konjunkturerna torde komma att ytterligare nedgå samt då kontrollen med avseende å skattens uttagande synes lämna åtskilligt övrigt att önska och dessutom ställer sig jämförelsevis dyrbar i förhållande till de belopp, som inflyta, synes mig skäl knappast förefinnas att vidare bibehålla ifrågasvarande skatteform. I ämnet utfärdade bestämmelser, som gälla intill utgången av år 1921, torde sålunda icke böra förlänas förlängd giltighet».

I överensstämmelse med den till nyssnämnda statsrådsprotokoll sålunda uttalade uppfattningen har någon proposition om förlängd giltighet av den ifrågasvarande stämpelbeskattningen icke avlämnats till riksdagen.

Förslag härom har däremot väckts i den nu föreliggande motionen. Beträffande vad motionären anfört till stöd för sitt förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Motionen.

Utskottet har ansett sig böra i korthet erinra om det väsentliga innehållet i den gällande förordningen i ämnet.

Gällande bestämmelser.

Skattskyldighet inträder vid köp eller byte av äkta pärlor och ädla stenar, av föremål, däri sådana pärlor och stenar äro infattade, samt av smycken utav guld, silver eller platina, ävensom vid införsel hit till riket av utomlands genom köp eller byte förvärvade föremål av angivna slag, med undantag för vissa särskilt uppräknade fall samt under förutsättning att föremålets värde överstiger 300 kronor. Skatten utgår med 10 kronor, då föremålets värde icke överstiger 350 kronor, och därutöver med 5 kronor för varje ytterligare påbörjat belopp av 50 kronor; dock att där föremål, som nu nämnts, gå i byte mot varandra, stämpelavgift skall utgöras endast för det belopp, varmed det övriga vederlag som må hava betingats vid bytet överstiger nämnda gränsvärden. Vid överlåtelse av föremål, beträffande vilket stämpelplikt äger rum, skall upprättas avräkningsnota och vid införsel av sådant föremål anmälningssedel. Skyldighet att upprätta avräkningsnota åligger överlåtaren, och enahanda skyldighet beträffande anmälningssedel åligger den, för vars räkning införseln ägt rum. Stämpel åsättes avräkningsnota eller anmälningssedel till det belopp, varmed stämpelavgiften skall utgå. Stämpelbeläggning av avräkningsnota ombesörjes

av överlåtaren, och stämpelbeläggning av anmälningssedel verkställes av vederbörande tullmyndighet. Tillsyn över efterlevnad av förordningens föreskrifter tillkommer överståthållarämbetet och länsstyrelserna. Tillsynen utövas genom särskilda tillsyningsmän, vilka äga uppbära dels särskilt arvode, som på förslag av överståthållarämbetet och länsstyrelserna fastställas av Kungl. Maj:t, dels ock vid resor i och för uppdragets fullgörande resekostnads- och traktamentsersättning enligt tredje klassen i gällande resereglemente. Särskilda stämplat, benämnda lyxstämplat, tillhandahållas av generalpoststyrelsen. Underlåter den, som är pliktig upprätta avräkningsnota eller avgiva anmälningssedel, att sådant fullgöra eller att förse upprättad avräkningsnota med föreskriven stämpel, eller underlåter den, till vilken överlåtelsen skett och som icke fått behörigen stämpelbelagd avräkningsnota till sig överlämnad, honom enligt förordningen åliggande anmälningsskyldighet, är straffet böter från och med två till och med trettio gånger det felande stämpelbeloppet, dock minst tio kronor. Åro omständigheterna synnerligen mildrande, kan straffet sänkas under vad nu angivits, dock att minsta bot i varje fall är tio kronor. Har någon i avräkningsnota eller anmälningssedel mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift och därigenom föranlett, att stämpelavgift icke blivit till behörigt belopp utgjord, är straffet böter från och med fem till och med femtio gånger det stämpelbelopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits, dock minst tjugufem kronor.

*Skattens
avkastning.*

Utskottet har sökt att till komplettering av den ovan återgivna uppgiften rörande inkomsten av ifrågavarande stämpelskatt under tiden 1 januari—30 september 1920 vinna upplysning om såväl bruttoinkomsten för hela sistnämnda år som ock de med beskattningen förenade utgifterna. Under år 1920 hava lyxstämplat försålts till ett belopp av 210,225 kronor. Genom beslut den 21 januari 1921 har Kungl. Maj:t förordnat, att arvoden åt tillsyningsmännen skola för den tid, varunder tillsyn varit eller varder utövad, utgå med vissa för år beräknade belopp, vilkas summa utgör 10,875 kronor. Rörande beloppet av de rese- och traktamentsersättningar, vilka utbetalts till tillsyningsmännen, hava däremot ej några uppgifter kunnat erhållas. Tryckningen av de under år 1920 försållda lyxstämplat anses kunna beräknas till omkring 200 kronor. Några särskilda kostnader för lyxstämplat försäljning, vilken ombesörjes av postkontoren, hava icke förekommit.

Frågan om beredande av ökade inkomster för statsverket genom införande av en särskild beskattning, som träffade konsumtionen av lyxartiklar och utgifter för andra likartade ändamål, lär på sin tid — under åren 1915 och 1916 — enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande hava varit föremål för särskild utredning i finansdepartementet. I motiveringen till ovan omnämnda, till 1919 års lagtima riksdag avgivna proposition, nr 251, vilken föranlett antagandet av den författning om vars förlängda giltighet den föreliggande motionen innehåller förslag, åberopades icke berörda utredning, och densamma synes icke heller i övrigt hava direkt föranlett någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida. Men 1919 års berörda beskattningsförslag framfördes såsom avseende att träffa en lyxkonsumtion; och av frågans behandling inom riksdagen framgår, att därvid enahanda principiella synpunkt gjorts gällande. Vid sådant förhållande har utskottet ansett lämpligt att här erinra om, att frågan om en lyxbeskattning i utsträckt omfattning varit uppmärksammas av Kungl. Maj:t. Utskottet, som icke känner resultatet av berörda utredning, har emellertid i princip velat uttala sig för att lyxkonsumtionen göres till föremål för en lämpligt anordnad särskild beskattning i syfte ej mindre att förskaffa statsverket ökade inkomster än även att om möjligt nedbringa konsumtionen av lyxvaror.

Den beskattning, om vilken i den föreliggande motionen är fråga, torde få anses vara en typisk lyxbeskattning. Någon invändning mot densamma ur denna principiella synpunkt synes icke heller hava framkommit. Betänkligheterna mot denna lagstiftning hava uteslutande gällt vissa dess detaljer samt dess praktiska resultat. Med den ståndpunkt i princip till frågan om lyxbeskattning, som utskottet ovan angivit, har utskottet icke kunnat tillmäta dessa betänkligheter avgörande betydelse. Den omständigheten, att inkomsten av denna skatt, efter hittills vunnen erfarenhet att döma, icke kan beräknas få någon större betydelse för budgeten, innefattar enligt utskottets mening icke tillräckligt skäl att, allraminst i nuvarande statsfinansiella läge, avstå från inkomsten. De anmärkningar beträffande kontrollens effektivitet, som vid frågans behandling 1919 och 1920 framförts, torde hava i väsentlig mån haft till utgångspunkt de tillfälliga försäljningar under hand av utländska smycken, vilka då enligt uppgift förekommo i betydande omfattning, en rörelse som numera knappast lär hava någon avsevärd betydelse. I den mån normala förhållanden på detta område alltmer inträda, torde kontrollen kunna förväntas allt bättre fylla sitt syfte.

Med hänsyn till vad ovan anförts har utskottet, som anser sig

kunna förvänta, att Kungl. Maj:t kommer att taga under förnyat övervägande frågan om en genomförd lyxbeskattning, ansett, att den ifrågasvarande, redan gällande beskattningen av denna art bör erhålla förlängd giltighet; och har utskottet icke haft något att erinra mot att förlängningen, på sätt motionären föreslagit, begränsas till utgången av år 1922.

Den författning, för vilken bevillningsutskottet sålunda förordar förlängd giltighet, innehåller i 19 § följande bestämmelse, vilken utgör paragrafens första stycke:

Stämplor för det i denna förordning avsedda ändamål (lyxstämplor) skola vara att tillgå av följande slag, nämligen å 5, 10, 15, 20, 50, 80, 100, 200, 500, 1,000 och 5,000 kronor.

Motsvarande bestämmelser återfinnas i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften, § 22 1 mom.

I ett denna dag avgivet betänkande, nr 44, har bevillningsutskottet yttrat sig i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 232 med förslag till förordning om vissa ändringar i nyssnämnda förordning angående stämpelavgiften. Utskottet har därvid tillstyrkt bifall till sådan ändring i ovanberörda § 22 mom. 1, att momentet skulle erhålla följande lydelse:

1. Stämplor skola vara att tillgå av följande slag, nämligen:

- a) helarkstämplor,
- b) enkla och dubbla beläggningsstämplor samt
- c) bank- och växelstämplor.

I vilka valörer dessa stämplor skola tillhandahållas, bestämmas av generalpoststyrelsen.

Dessutom äger stämpling av blanketter till aktiebrev, lottbrev, andelsbevis och delaktighetsbevis i inländska bolag samt obligationer, som utfärdas här i riket, rum i den ordning, 27 § föreskriver.

I samma betänkande har utskottet tillstyrkt i nämnda proposition nr 232 jämväl föreslagen ändrad avfattning av motsvarande bestämmelse i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper. För sistnämnda bestämmelse, inrymd i 7 § 1 mom., har föreslagits följande avfattning:

1. För stämpelbeläggning av avräkningsnota skall användas dubbel beläggningsstämpel (överlåtelsestämpel). Överlåtelsestämplor skola vara att tillgå i valörer, som av generalpoststyrelsen bestämmas.

Innebörden av de sålunda föreslagna ändringarna är, att beslut om indragning av föga använda stämpelvalörer liksom om utgivandet av nya, av behov påkallade valörer icke vidare skola ankomma på Kungl. Maj:t och riksdagen, utan tillkomma generalpoststyrelsen, som ansetts lättast kunna bedöma behovet av stämpelvalörer av olika slag.

Såsom en följd av vad sålunda i fråga om andra stämpelförfattningar av utskottet förordats har utskottet ansett motsvarande ändring böra införas i den förordning, som här är i fråga.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställer bevillningsutskottet,

att riksdagen måtte besluta, att förordningen den 11 juli 1919 om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror skall äga fortsatt tillämpning till utgången av år 1922, dock att 19 § skall erhålla följande ändrade avfattning:

Stämplor för det i denna förordning avsedda ändamål (lyxstämplor) skola vara att tillgå i valörer, som av generalpoststyrelsen bestämmas.

När — — — begagnas.

Stockholm den 31 maj 1921.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Reservation

av herr *Wijk*; samt
av herr *Lithander*, vilken ansett, att utskottets betänkande bort hava följande lydelse:

»Till bevillningsutskottet har hänvisats en inom första kammaren väckt motion, nr 53, i vilken herr Rosén hemställt, 'att riksdagen måtte besluta, att förordningen den 11 juli 1919 om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror skall äga fortsatt tillämpning till utgången av år 1922'.»

Med en till 1919 års lagtima — — — (= utskottet) — — —
omarbetade förslaget. Härom anförde utskottet:

Utskottet.
1919 års
riksdag.

»Det har anmärkts, att kontrollen över stämpelplikten fullgörande icke kan bli effektiv. Även om man anser sig kunna utgå från, att försäljare av guldsmedsvaror i öppen bod komme att i stort sett ställa sig till efterrättelse de bestämmelser, som kunde komma att utfärdas, återstår dock dels importen och dels handeln man och man emellan. Det synes ligga i öppen dag, att skattskyldighetens fullgörande, då skattepliktiga varor, särskilt de dyrbaraste bland dem, pärlor och ädla stenar, medföras från utlandet, måste bli med de föreslagna bestämmelserna fullständigt beroende av de resandes plikt känsla. Härvid vill utskottet erinra, att enligt gällande tulltaxa oinfattade äkta pärlor liksom oinfattade ädelstenar äro tullfria, vilket icke synes kunna hava någon annan grund än den insedda omöjligheten att åstadkomma effektiv kontroll. Vidare lär — enligt vad som upplysts bland annat i en från Sveriges juvelerare- och guldsmedsförbund till bevillningsutskottet i anledning av den föreliggande propositionen ställd skrift — underhandsförsäljning av dyrbara smycken och pärlor särskilt genom utländska affärsmän hava under kristiden utvecklats till avsevärd omfattning. Införandet av ifrågakvarande stämpelskatt skulle nu otvivelaktigt verka uppmuntrande på underhandsförsäljningen, vilken synes vara oåtkomlig för varje kontroll enligt de ifrågasatta bestämmelserna och vilken ytterligare kunde draga fördel av den nyss antydda möjligheten att utan stämpels erläggande införa varor från utlandet. I den mån försäljning, som bedrivs av mindre nogräknade personer, komme att gynnas, skulle den lojala handelns intressen trädas för nära. Givetvis skulle även det finansiella resultatet av beskattningen i hög grad äventyras, om en kanske betydande del av handeln med skattepliktiga varor undandrogas beskattning. Indirekt skulle lagstiftningens fiskalska syfte motarbetas därigenom att de lojala yrkesutövarnas skattepliktiga inkomster minskades.»

Med förklarande att bevillningsutskottet väl insåge svårigheterna att på ett sådant område, som här vore i fråga, åstadkomma en effektiv skattelagstiftning, stannade utskottet sålunda vid att hemställa, att Kungl. Maj:ts proposition i ämnet icke måtte av riksdagen bifallas.

Uti en vid — — — (= utskottet) — — — med flera lyxvaror.

Vid frågans — — — (= utskottet) — — — reservationen.

Vid frågans avgörande — — — (= utskottet) — — — utgången av år 1920.

1920 års
riksdag.

Till 1920 års riksdag avgav Kungl. Maj:t i propositionen nr 47 förslag angående fortsatt tillämpning av nyssnämnda förordning till utgången av år 1921. Vid föredragning den 7 januari 1920 av förslag till finansplan för år 1921 hade chefen för finansdepartementet i fråga om beräkningen av inkomsten av denna stämpelavgift uttalat, att för det dåvarande tillgängliga siffror närmast syntes peka mot en årsintäkt av omkring 300,000 kronor. Uti betänkande, nr 31, i anledning av sistberörda proposition anförde utskottet — efter att hava meddelat införskaffade uppgifter om beloppet av under tiden 1 januari—3 april

1920 till postkontoren utsända lyxstämplar samt angående kostnaderna för tillsyn över efterlevnaden av förordningens föreskrifter — att utskottet funnit de tillgängliga uppgifterna angående försäljning eller utlämning av lyxstämplar icke kunna anses giva stöd åt departementschefens sannolikhetsberäkning av en årlig avkastning å 300,000 kronor; och anförde utskottet vidare:

'Tager man tillika i beaktande de ganska avsevärda kostnader, däri inbegripna även ersättningar enligt resereglementet, som kontrollen över författningens efterlevnad synes komma att draga, torde nettoinkomsten av ifrågavarande stämpelskatt komma att stanna vid väsentligt lägre årsbelopp än det nyss nämnda.

De av bevillningsutskottet vid 1919 års lagtima riksdag uttalade farhågorna beträffande verkningarna av denna stämpelskatt synas hava blivit i hög grad beannade. Nedgången i juvelerarnas omsättning har visserligen sannolikt i första hand sin grund i nedåtgående konjunkturer. Men det torde näppeligen kunna betvivlas, att den icke obetydligt ökade kostnad, som denna stämpelskatt föranleder, i förening med de olägenheter för köpare, som kontrollföreskrifternas iakttagande innebär, måste i sin mån bidra till att leda handeln med ifrågavarande artiklar in på sådana vägar, där beskattningen undgås. Då det torde vara otänkbart att kunna åstadkomma en kontroll, som omöjliggör anlitaandet av sådana smygvägar och då det givetvis ligger i statens intresse såväl ur fiskalisk som ur allmän rättssynpunkt att befrämja den lojala handeln, av vars avkastning staten har att påräkna en skatteinkomst, som vid den illojala handeln säkerligen i de allra flesta fall icke inflyter, så har utskottet för sin del ansett, att olägenheterna med den ifrågavarande beskattningsformen äro så påtagliga, att de icke kunna anses uppvägas av den skäligen obetydliga och osäkra inkomsten av lyxstämplarnas försäljning'.

Utskottet hemställde, att Kungl. Maj:ts proposition i ämnet icke måtte av riksdagen bifallas.

Uti två vid betänkandet fogade reservationer yrkades bifall till propositionen.

Då frågan — — — (= utskottet) — — — med flera lyxvaror.

Den nu föreliggande motionen avser förordningens fortsatta tillämpning till utgången av år 1922.

Motionen.

Beträffande vad motionären anført till stöd för sitt förslag får utskottet hänvisa till motionen.

I skrivelse — — — (= utskottet) — — — giltighet'.

Inkomstberäkningen för 1922.

På sätt ovan återgivits antog 1920 års bevillningsutskott, att nettoinkomsten av ifrågavarande stämpelskatt skulle komma att stanna vid väsentligt lägre årsbelopp än 300,000 kronor, till vilken summa

Utskottets yttrande.

chefen för finansdepartementet då ansett sig kunna beräkna skattens avkastning. Att detta antagande numera besannats framgår redan därav, att, enligt vad utskottet inhämtat, bruttoinkomsten under år 1920 icke uppgått till mera än 210,225 kronor. I fråga om de med beskattningen förenade utgifterna äro tillgängliga uppgifter alltför ofullständiga för att äga något värde.

I 1920 års bevillningsutskotts ovan återgivna uttalande hava vissa med ifrågavarande beskattningsform förenade väsentliga olägenheter påvisats. Vad i sådant hänseende förra året anfördes äger alltjämt giltighet. Då nu tillika erfarenheten bekräftat riktigheten av den förmodan rörande skattens avkastning, åt vilken bevillningsutskottet sistnämnda år gav uttryck, finner sig utskottet nu med ännu större skäl än 1920 kunna uttala, att olägenheterna med denna skatt icke kunna uppvägas av den relativt obetydliga och osäkra inkomsten av densamma.

Den författning — — — (= utskottet) — — — som här är i fråga.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att herr Roséns förevarande motion, I: 53, om fortsatt tillämpning av förordningen rörande en särskild stämpelavgift vid köp m. m. av vissa lyxvaror, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd».